

LABUŽNÍK ŽIVOTA

Milena Secká

NÁRODNÍ
MUZEUM

FERDINAND PRAVOSLAV NÁPRSTEK

LABUŽNÍK ŽIVOTA

Milena Secká

NÁRODNÍ
MUZEUM

FERDINAND PRAVOSLAV NÁPRSTEK

**NÁRODNÍ
MUZEUM**

FERDINAND PRAVOSLAV NÁPRSTEK

LABUŽNÍK ŽIVOTA

Milena Secká

Národní muzeum
Praha 2021

Předložená práce vznikla za finanční podpory Ministerstva kultury v rámci institucionálního financování dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumné organizace Národní muzeum (DKRVO 2019–2023/15.I.c, 00023272).

Vědecký redaktor: PhDr. Jiří Křestán, CSc.

Recenzenti: doc. PhDr. Irena Štěpánová, CSc., doc. Mgr. Jiří Hutečka, Ph.D.

Poděkování autorky:

Rodinám potomků Ferdinanda Fingerhuta, kolegům archivářům a v neposlední řadě i sestřám a lékařům Ústřední vojenské nemocnice v Praze

© Národní muzeum, 2021

Fotografie na obálce: Portrét Ferdinanda Fingerhuta se dvěma fotografiemi v ruce.

Foto: Pierre Petit, Paříž, 1872

ISBN 978-80-7036-685-1 (print)

ISBN 978-80-7036-686-8 (pdf)

OBSAH

EDITORIAL	9
PROLOG	11
PRAMENNÁ ZÁKLADNA	12
VANDRUJÍCÍ UČEDNÍK	15
REVOLUCIONÁŘ	30
CTITEL ŽENSKÝCH PŮVABŮ.....	39
SLÁDEK MECENÁŠEM THALIE	57
HUDBYMILOVNÝ RENTIÉR	70
POHOSTINNÝ GOURMET	81
EPILOG	97
PŘÍLOHA	100
FERDINAND PRAVOSLAV NÁPRSTEK – A GOURMET OF LIFE	110
FERDINAND PRAVOSLAV NÁPRSTEK – EIN LEBENSKÜNSTLER	114
POUŽITÁ LITERATURA A PRAMENY	118
REJSTŘÍK OSOB	120

EDITORIAL

Otevíráme knihu popisující životní příběh Ferdinanda Náprstka, posledního člena Náprstkovy rodiny, jemuž historiografie dosud dluží odbornou monografii. Tento dluh měla v úmyslu vyrovnat dlouholetá výzkumná pracovnice Náprstkova muzea asijských, afrických a amerických kultur Milena Secká.

Po knize věnované třem generacím žen z domu U Halánků¹ následovaly s odstupem několika let monografie Vojty Náprstka² a jeho manželky Josefy.³ K tomu připočteme řadu odborných i populárně-naučných studií, tematicky vždy spjatých s domem U Halánků, jeho obyvateli a návštěvníky. Těžko bychom našli lepšího znalce jejich osudů, schopného nadmíru poutavě o nich vyprávět a psát. Biografií Ferdinanda Náprstka měla Milena Secká v úmyslu uzavřít historii významné pražské měšťanské, vlastenecké a podnikatelské rodiny. Tento záměr bohužel už museli dokončit jiní...

Znovuobjevení panímaminky od Halánků, Vojty a Ferdinanda Náprstkových a jejich životních partnerek přesto zůstanou jednou provždy velkou zásluhou Mileny Secké. Dokázala těmto postavám vdechnout „druhý život“ a představit je současnému čtenáři jako osoby z masa a kostí, se starostmi i radostmi, které prožíváme i dnes. Její knihy se vyznačují skvělou erudicí, čtivostí, atraktivním obrazovým doprovodem a především zajímavými příběhy hlavních postav.

Nejpopulárnějším členem rodiny byl a je dodnes bezesporu Vojta Náprstek, kterého zbavovala neoprávněné nálepky cestovatele a zdůrazňovala jeho všestranné, mnohdy pozoruhodné a svou dobu předbíhající aktivity. Méně byla veřejnosti známa jeho manželka Josefa, již Milena Secká věnovala dvě publikace. Představila v nich ženu řídící rodinný podnik, přitom nelitující času ani námahy při zakládání muzea a podílející se na řadě dalších osvětových nebo dobročinných akcích. Ženu, která se vypracovala z nízkých a relativně chudých poměrů a dokázala být svému muži rovnocennou partnerkou. Čtenáři těchto knih se nyní mohou těšit na příběh Vojtova bratra Ferdinanda, milovníka divadla a ctitele krásných žen, člověka s komplikovaným osobním životem. Právě díky němu pokračovala další generace rodiny Náprstkovy, jakoby symbolicky opět v ženské linii.

Nesluší se předem prozrazovat příliš. Začtème se do následujících stránek s charakteristickým autorským rukopisem. Věřme, že by Milenu Seckou náš zájem o Ferdinandův osud potěšil. A možná si zkusme představit, jak nám při čtení nahlíží přes rameno, aby se přesvědčila, že poslední životopisná práce o Náprstkově rodině splňuje nejen její představy, ale především očekávání čtenářů. Laťka byla předešlými knihami totiž nasazena vysoko.

Kdo měl to štěstí a příležitost být účasten veřejných vystoupení Mileny Secké, už to byly přednášky, konferenční referáty nebo rozhlasové a televizní pořady, musel

1 ŠTĚPÁNOVÁ, Irena, SOCHOROVÁ, Ludmila a SECKÁ, Milena. Ženy rodiny Náprstkovy. Praha: Argo, 2001.

2 SECKÁ, Milena. Vojta Náprstek: vlastenec, sběratel, mecenáš. Praha: Vyšehrad, 2011.

3 SECKÁ, Milena a ŠÁMAL, Martin. Byl to můj osud... Zápisky Josefy Náprstkové. Praha: Národní muzeum, 2014; SECKÁ, Milena. Jen Náprstková, prosím... Neobyčejný život v dobových pramenech. Praha: Národní muzeum, 2016.

kromě jejích odborných kvalit ocenit kultivovaný projev, schopnost tlumočit poznatky široké veřejnosti, vtip, nadhled a zápal pro obor, jemuž se věnovala.

Milenu Seckou jsem poznala téměř před dvaceti lety v archivu Náprstkova muzea při hledání materiálů o Americkém klubu dam. Snadno jsme díky společnému zájmu našly společnou řeč a čas od času se také potkávaly na konferencích, seminářích, křtech knih nebo vernisážích výstav. Zнала jsem ji jako přátelskou, vstřícnou a optimistickou dámu, vždy ochotnou pomoci a poradit. Zažila jsem její nefalšovanou radost z nečekaného objevu didaktických plakátů v Náprstkově pozůstalosti. Zažila jsem její nadšení nad vydaným sborníkem, jehož obálka byla „podle jejího gusta“, jak se vyjádřila. Těšila jsem se z její společnosti v letech 2018 a 2019 během příprav výstavy Vlastním hlasem. Když nám na jedné schůzce kolegyně-muzejnice barvitě líčila, jak lze využít prostor, co a jakým způsobem vystavit, jaké moderní technologie využít, snažila jsem se naznačit, že mám zkušenosti výhradně s výstavními postery. Milena Secká na mne tehdy svým nezapomenutelným způsobem spiklenecky mrkla a téměř bezstarostně pravila: „No tak se to naučíme!“ Její optimismus a elán byly nakažlivé. Naučily jsme se. Výstava se podařila a moje poslední setkání s Milenou Seckou bylo právě na její vernisáži ve dvoře domu U Halánků. Bohužel jsem tehdy netušila, že se vidíme naposledy...

Marie Bahenská
V Praze, duben 2021

PROLOG

Není snad Pražana, jenž by ho byl neznal. Co večer téměř viděti jej bylo sedícího v divadle na fauteuilu hned za orchestrem, nebo v loži, nebo procházejícího se v meziaktí po chodbách anebo foyeru divadelním. A mezi dnem neobyčejně mohutná postava jeho často vábila pozornost lidu k fiakru nebo drožce, v níž buď sám, buď s jedinou dcerou svou, mladou půvabnou dámou vysoce inteligentní, jezdíval.

„Ferda Náprstek“, slýchati bylo nenápadné upozorňování kolemjdoucích. „Fingerbut starý osmačtyřicátník, štědrý mecenáš“ bývalo dodáváno.

Jméno jeho ovšem nemělo toho zvuku, jako má jméno jeho mladšího bratra, pana Vojty Náprstka, nerozšířilo se po všech vlastech českých, až za moře do končin světů nejvzdálenějších, nepojilo se k němu tolik zásluh a žebnání, ale v užším kruhu naší společnosti a najmě mezi dramatickými umělci i spisovateli a hudebníky přežívalo přece vážnosti zcela neobyčejné.

Slova nekrologu otištěného ve Světozoru plně vystihují osobnost Ferdinanda Pravoslava Fingerhuta-Náprstka. Byl známou pražskou osobností pohybující se ve společnosti umělců. I za života byl srovnáván se svým bratrem, s kterým ho pojilo také velké vlastenecké cítění.

Dnes je jeho jméno pozapomenuto a zná je jen hrstka odborníků. Zatímco jméno Vojty Náprstka je často mylně spojováno s cestovatelstvím, Ferda Náprstek cestoval téměř každoročně, i když většinou z pracovních důvodů. Vojta Náprstek kromě devíti let emigrace v USA a několika zahraničních cest na výstavy necestoval. Exponáty pro své muzeum z ciziny nepřivezl, ale většinou je dostal darem od svých přátel cestovatelů. Oba bratři měli mnoho společných přátel mezi předními českými spisovateli, politiky, umělci i hudebníky. Spojovalo je také mecenášství.

Předložená monografie poprvé prezentuje dosud nepřilíš známé prameny. Na nich chce připomenout bohatý život Ferdinanda Pravoslava Náprstka, kterému v minulosti nebylo věnováno příliš pozornosti. Věříme, že poslouží historikům k dokreslení dobového koloritu vlastenecké Prahy 19. století.

PRAMENNÁ ZÁKLADNA

Ferdinand Fingerhut byl významnou osobností české vlastenecké společnosti 19. století. Ač prvorozený, zůstal „ve stínu“ svého mladšího bratra Vojtěcha, který si od studentských let říkal Náprstek. Přesto si naši pozornost zaslouží. Jeho život i aktivity zůstaly stranou zájmu odborníků a povědomí o něm existuje jen v podobě nepříliš obsáhlých slovníkových hesel. Je to jistě způsobeno mimo jiné i nedostatkem archiválií, které by podrobně mapovaly Ferdinandův život.

Největší část listinné pozůstalosti se dochovala v archivu Náprstkova muzea. Zde fond vznikl spontánně, uchováváním dokumentů v rámci činnosti Vojty Náprstka. Jedná se především o rodinnou korespondenci a dokumenty vztahující se k Ferdinandově pivovarnické a vinopalnické činnosti v domě U Halánků. Nedochovaly se žádné deníky nebo vzpomínky, které by popisovaly jednotlivá životní období Ferdinanda. Pro dobu jeho mládí můžeme využít deníkové zápisky (pokud se dochovaly) jeho bratra Vojty nebo korespondenci osob, které se o Ferdinandovi zmiňují. Značnou část archiválií pak Náprstkovo muzeu předala dcera Ferdinanda Fingerhuta Božena, provdaná Šantrůčková. Jednalo se především o úřední spisy dokumentující Ferdinandův rozvod, kolekci hudebnin a fotografií. Velmi zajímavým dokladem chodu Ferdinandovy domácnosti je kupecká knížka z roku 1881. Je to menší sešit, do kterého Ferdinand denně zapisoval potraviny, které měla služebná koupit u kupce, a ten pak k požadovaným potravinám dopsal ceny. Ferdinand posléze dlužnou sumu uhradil jednou za měsíc. Knižka nejen dává přehled o nákupech potravin u obchodníka s lahůdkami, ale vzhledem k tomu, že Ferdinand si neodpustil připojit i poznámky vztahující se např. ke kvalitě zboží, je dobrým dokladem i jeho charakterových rysů. V rámci Náprstkova muzea se dochovalo také několik málo předmětů, které jsou dnes součástí tzv. Náprstkova inventáře. Jsou to Ferdinandovy diplomy připomínající jeho spolkové aktivity, výuční list, deštník a několik drobností. Z nich nejcennější jsou daguerrotypie, znázorňující Ferdinanda Fingerhuta především v mladších letech. Archiv Náprstkova muzea má jednu velmi unikátní kolekci, a sice tzv. výstřižkové knihy. Založil je již Vojta Náprstek a jsou to velké silné sešity, do kterých nalepoval novinové výstřižky ke konkrétním tématům. Těchto knih se dochovalo přes tři sta a jsou věnovány jak životopisům, tak i sociálním, společenským a kulturním otázkám. Je zvláštní, že svému bratru Vojta Náprstek věnoval jen půl sešitu (spolu s Františkem Řehořem⁴). Je pravda, že rovněž své matce a manželce věnoval poloviny sešitů, ale bylo zde shromážděno daleko více informací.

Doklady především úřední povahy (policejní povolení, záležitosti týkající se daní, živnosti apod.) jsou uloženy v Národním archivu a částečně také v Archivu hlavního města Prahy. Naproti tomu v Památníku národního písemnictví je jen několik málo dopisů v různých osobních fondech (V. Hanka, A. V. Šembera). Zmínky o Ferdinandovi Fingerhutovi se najdou i v Haus-, Hof- und Staatsarchiv ve Vídni, kde

4 Ferdinand Fingerhut – František Řehoř, Výstřižková kniha č. 113. Archiv NpM.

byla shromažďována např. hlášení policejních komisariátů z celé rakouské monarchie. Pokud zná odborná veřejnost jméno Ferdinanda Fingerhuta, zná ho jako jednoho z mužů, s kterými si např. dopisovala Božena Němcová.⁵ Její humorně laděné kritické poznámky k osobnosti Ferdinanda jsou nezapomenutelné.

Několik písemných i obrazových památek se uchovává také v rodině potomků. Jedná se o tři svazky Ferdinandových deníků z let 1886–1887, které obsahují příkazy pro dceru Boženu a kuchařku stran každodenní přípravy obědů a večeří. Sešity obsahují množství receptů a některá jídla Ferdinand označoval jako „novinky“ (viz přílohu). Patrně se jednalo o jídla, která kuchařka běžně nepřipravovala. Takto označených novinek je v sešitech uvedeno celkem 385. Kromě připravovaných jídel deníky obsahují i zmínky o dalších Ferdinandových a Boženiných aktivitách. Doklad pražské měšťanské stravy druhé poloviny 19. století je velmi zajímavý a opět vypovídá také o svém autorovi. V rodině se dochovaly ještě „Upomínky z dětství“ Boženy Fingerhutové-Šantrůčkové, které sepsala v roce 1929. Jsou však hůře čitelné a částečně psané francouzsky.

Sestavit podrobný životopis Ferdinanda je z důvodu nedostatku materiálů velmi těžké, a proto je nezbytné k tomu využít především materiály týkající se jeho bratra Vojtěcha, zvláště deníky a osobní korespondenci. Nahlédnout do soukromí dávají také nečetné vzpomínky Ferdinandovy dcery Boženy, částečně publikované v novinách po jeho smrti. Problémem je i to, že dochované materiály jsou časově roztříštěné a k některým údobím materiály naprosto chybějí.

První zprávy zmiňující Ferdinanda Fingerhuta v dobovém tisku si všímaly jeho aktivit kolem českého divadla a jeho mecenášství při vypsání cen pro autory divadelních her. O tom, že se jednalo o váženého pražského měšťana, svědčí i novinové zprávy o jeho onemocnění a vzápětí vydané nekrology (z roku 1887). Jsou to první životopisné práce, které máme k dispozici. Jeho osobnost byla na mnoho let pozapomenuta, až ve 30. letech 20. století se u příležitosti udělování divadelní ceny objevilo několik málo článků Boženy Šantrůčkové.⁶ V roce 1955 Stanislavem Kodým vydaný Dům U Halánků⁷ přinesl první obsáhlejší zpracování života Vojty Náprstka a autor, pamětník, zde nemohl nezmínit i Vojtova bratra. Odborná literatura však Ferdinandu Fingerhutovi nevěnovala pozornost, a když, tak jen v minuciózních zmínkách.⁸ V roce 1994 vydaná kniha Zdenka Šolleho o Náprstkovi se okrajově zmínila i o bratrovi.⁹ Teprve v roce 2001 byl Ludmilou Sochorovou částečně zpracován jeho životní osud v rámci životopisu jeho dcery Boženy v knize Ženy rodiny Náprstkovy.¹⁰ Stejná autorka posléze vydala ještě několik dílčích studií, které čerpaly mimo jiné i ze

5 Němcová Božena, Korespondence II., III., 1855–1856, 1857–1858. Nakladatelství Lidové noviny 2004, 2006.

6 Šantrůčková Božena, Ještě vzpomínka na Ferdinanda Pravoslava Náprstka. Národní politika 15. 1. 1933.

7 Kodým Stanislav, Dům U Halánků. Český spisovatel, Praha 1955.

8 Borovský F. A., Kuchyňka R., O stycích Josefa Mánesa s Ferdinandem Náprstkem. In: Umění, sborník pro českou výtvarnou práci II.–III., srpen 1919, s. 163–168. Vydává Jan Štencel v Praze.

9 Šolle Zdeněk, Vojta Náprstek a jeho doba. Praha 1994.

10 Štěpánová Irena – Sochorová Ludmila – Secká Milena, Ženy rodiny Náprstkovy. Argo 2001.

soukromých pramenů. Jich využila i autorka monografie, a to jak k dílčím studiím,¹¹ tak i v rámci monografického zpracování Náprstkovy manželky Josefy.¹²

Předložená monografie je tedy prvním pokusem o shrnutí dostupných fondů a nastínění životopisu bohatého pražského měšťana s neobyčejnými postoji a aktivitami.

11 Secká Milena, Lásky Ferdinanda Pravoslava Fingerhuta Náprstka. Kultura a strava české vlastenecké společnosti 2. poloviny 19. století pohledem Náprstkova deníku. *Český lid* 2012, 3, s. 319–337.

12 Secká Milena, *Jen Náprstková, prosím...* Národní muzeum, Praha 2016.

VANDRUJÍCÍ UČEDNÍK

22. května roku 1775 se v Tuchlovicích (nedaleko Slaného) narodilo sedlákovu Václavu Antonínovi Náprstkovi sedmé dítě, syn Antonín, kterému pan farář při zápisu do matriky přeložil celé jméno do němčiny a z Antonína Náprstka se oficiálně stal Anton Fingerhut. Je kuriózní, že takto byl postižen jen Antonín, zatímco všichni jeho sourozenci byli zapsáni jako Náprstkové. I když měl otec grunt, všechny děti nemohl uživit, a tak Antonín odešel do Prahy a začal pracovat v pivovarech. Nakonec se vyučil sládkem a pracoval mimo jiné na Starém Městě pražském, v pivovaru v domě U Šturmů.¹³ Ve čtyřiceti sedmi letech se rozhodl oženit a vybral si třicetiletou vdovu Annu Novákovou, která vedla malostranský pivovar U Hermonů. 7. října 1822 uzavřeli sňatek v malostranském kostele sv. Mikuláše. Mladá paní Fingerhutová se se třemi dětmi z prvního manželství přestěhovala za manželem do domu U Šturmů a zde se jí také 24. května 1824 narodil syn Ferdinand a o dva roky později i Vojtěch.

Ferdinand Fingerhut byl v den narození, tj. 24. května 1824, pokřtěn v kostele u sv. Havla a dostal ještě jméno František. Kmotry mu byli manželé Jan a Barbora Serafínovi, sestra jeho matky s manželem, mlynářem a vlastníkem domu U Černého orla na Novém Městě pražském.¹⁴ Rodičům Ferdinanda se po materiální stránce dařilo, a tak se rozhodli zakoupit si vlastní podnik a 27. 8. 1826 získali za 27 500 zlatých dům U Halánků na nedalekém Betlémském plácku, a to s pivovarem a vinopalnou. Šťastné soužití narušila úmrtí syna Jana,¹⁵ dcery Rozálie¹⁶ a 17. října 1832 zemřel i Anton Fingerhut. Když o čtyři roky později zemřel paní Anně také dospělý syn Antonín,¹⁷ zůstala podruhé vdovou s osmiletým Ferdinandem a šestiletým Vojtěchem. K tomu měla pivovar, vinopalnu a traktérství s výčepem a teplou kuchyní. Pokud si chtěla prosperující živnost udržet, musela se podnikání věnovat zodpovědně a naplno a na výchovu synů jí příliš času nezbyvalo. Uvědomovala si, jak je pro obchod důležité vzdělání i znalost němčiny, a proto pověřila svého účetního, Jiřího Krämera, aby na syny dohlížel a stal se jim v určitém slova smyslu domácím vychovatelem. S výchovou své sestře Anně pomáhala i bezdětná Barbora Serafínová, která v roce 1825 ovdověla a vedla sama krupařský obchod. Na rozdíl od své sestry nebyla na synovce tak přísná a oba se k ní obraceli se svými starostmi i prosbami. Matka, aby uspěla se svým podnikáním v ryze mužském světě, musela být tvrdá a důsledná. Synové ji milovali, ctili její názory a příkazy a byla pro ně nejvyšší autoritou. Občas se ale jejím příkazům vzepřeli a pak následovaly prudké hádky, z nichž však vždy vycházela paní Anna vítězně, a synové časem pochopili, že vnucená rozhodnutí byla podle jejího svědomí správná. Matka řídila obchod i rodinu doslova „železnou rukou“, ale v dané době to bylo nezbytné, a proto se také dopracovala velkého jmění.

13 Dům U Šturmů čp. 423, roh Uhelného trhu a Skořepky.

14 Dům U Černého orla na rohu ulice Zlatnické a Na Poříčí.

15 Jan Novák (1810–1836).

16 Rozálie Nováková (1816–1830).

17 Antonín Novák (1810–1836), mlynář, majitel Helmovského mlýna.

Jiří Krämer. Foto: Hynek Fiedler, 1891

Barbra Serafinová. Foto: Bartoš, 1852

Ferdinand, kterému se doma říkalo „Ferda“, byl jako prvorozený předurčen k převzetí rodinné živnosti a tomu také bylo podřízeno jeho vzdělání absolvováním povinné školní výuky při kostele u sv. Jiljí. Poté nastoupil na piaristické gymnázium a z něho na tříletý Polytechnický ústav Království českého v Praze, neboli tzv. polytechniku.¹⁸ Zde v letech 1839–1841 navštěvoval přednášky z mechaniky, architektury a především chemie, důležité k oboru pivovarnictví a vinopalnictví. Byl žákem především Karla Ballinga, známého chemika, který se věnoval cukrovarnictví a pivovarnictví. Absolvováním načerpal teoretické znalosti, ale bylo třeba je podpořit praxí. Pro tato léta nám chybějí podrobnější informace, jen z náznaků se můžeme domádat, že oba Fingerhutové, jak Ferda, tak i Vojta, se věnovali studiu i adekvátním zábavám, jako byly bály, besedy, návštěvy hostinců, výlety za Prahu apod. Studium i výchovou si utvrdili svou příslušnost k českému národu a sympatie se slovanskými národy. Pro svůj vlastenecký postoj se rozhodli obětovat například i část prázdnin. Cestovali po českých zemích, navštěvovali místní vlastence, hledali mezi nimi předplatitele českých novin, navazovali kontakty a nová přátelství. Snažili se tak svou návštěvou povzbudit často názorově osamocené osobnosti v německy mluvící společnosti. Na některé osoby měli doporučení, jinde je vyhledávali přímo na místě. Na cesty se vybavili nejen patřičnými znalostmi z regionální historie, ale ovládali zpaměti české básně i české lidové písničky a byli připraveni na vlastenecké i politické diskuse. V roce 1843 vzali s sebou na prázdninovou cestu kamaráda Josefa Václava Friče, který jejich putování velmi podrobně popsal ve svých pamětech.¹⁹ Ve třiceti dnech od 19. srpna navštívili města ve východních a jižních Čechách. Po dobu cesty se také bratři Fingerhutové připravovali na divadelní představení, které se chystali zahrát na konci putování v městě Milíně. K cestě s návštěvami vlastenců používali mladíci především vlastní nohy, jen v menší míře si zaplatili cestu poštovním vozem. Nocovali v hostincích i v privátu a všechny potřebné věci si nesli na zádech. Prvním velkým městem, které navštívili, byla Kutná Hora a dále pokračovali na místa spojená s naší historií, jako byly Čáslav, Chrudim, Přebyslav, Polná, Jihlava, Pelhřimov, Jindřichův Hradec, České Budějovice, Český Krumlov, Prachovice, Husinec, Rábí, Sušice, Klatovy, Nepomuk, Milín, Rožmitál, Březnice, Dobříš a zpět do Prahy. Někde byli přijati vřele, jinde chladně, či dokonce došlo i na hádky a přesvědčování. Jedna z nejhrošších návštěv se odehrála na žehušické faře, kde je přehorlivý „mluvozpytec“ deptal několik hodin svými nesmyslnými názory a seznámením se svým připravovaným dílem o klasifikaci zvuků. Patřil k zapáleným samoukům, kteří se snažili „zušlechtovat“ češtinu. Mladý Frič neměl pro tyto debaty pochopení a situaci zachraňoval Vojta. *Bude to prý pro slavný výbor Matice české nějaké překvapení, až s ukončeným svým arcidílem poputuje do Prahy a vykloupí tam plný trakař před vraty Národního Musea! /.../ Jakožto nejmladší a polodenní procházkou nejnavenější vzal jsem si první dovolenou, bych usnul. Ferda, toť se rozumí, klímal již přede mnou bez dovolení, ale drabý Vojta to za nás všechny odnesl, neboť čině sem tam námítky, dostal se do hádky, musel se k ochlazení vlašit kalným,*

18 Polytechnický ústav Království českého v Praze – předchůdce ČVUT – zahájil svou činnost v roce 1806.

19 Frič, Josef Václav, Paměti I. Praha 1885, s. 160–186.

D^{re} LAGRIFFE

13 Boulevard des Capucines

J. 790

Josef Václav Frič. Foto: Lagriffe, 60. léta 19. stol.